

Fordon i terminalverksamhet

I denna guide reder vi ut vilka krav som gäller vid användning av vanligt förekommande motordrivna fordon inom terminal och lager.

På terminal och lager kan det finnas olika typer av motordrivna fordon och det är en skillnad på vilka krav som gäller för användning av dessa. De kan också vara konstruerade för olika användningsområden. Exempelvis en truck (motorredskap) är inrättad i huvudsak som arbetsredskap eller för kortare förflyttningar av gods medan en traktors huvudsyfte är att dra ett annat fordon eller arbetsredskap.

Vilka krav som ställs på körkortsbehörighet, registrering, fordonsskatt och trafikförsäkring beror främst på vilken kategori fordonet tillhör.

Avgörande faktorer för fordonets kategori är fordonets användningsområde och dess konstruktiva hastighet. Uppgift om kategoribehörighet finns i fordonets registreringsbevis eller för icke registrerade fordon i tillverkarens handlingar. När du känner till fordonets kategori kan du ta reda på vilka krav som gäller för användning av fordonet.

Med denna guide vill vi uppmärksamma krav för motordrivna fordon och besvara vanliga frågor om dem.

Kategori / Modell (Enligt TLP10)	Bild	Benämning	Utbildning & praktiska kunskapskrav enligt TLP10	Krav på trafikförsäkring	Återkommande besiktning
A / 1		Låglyftande plocktruck där förare lyfts ≤ 1,2m Motorredskap klass II	A Utbildningstimmar ≥ 16h	Ja	Nej
A / 2		Ledstaplare med åkplatta Motorredskap klass II	A Utbildningstimmar ≥ 16h	Ja	Nej
A / 2		Ledstaplare utan åkplatta Motorredskap klass II	A Utbildningstimmar ≥ 16h	Nej	Nej
A / 3		Låglyftande åktruck med plats för stående eller sittande förare (lyfthöjd ≤ 0,2 m) Motorredskap klass II	A Utbildningstimmar ≥ 16h	Ja	Nej
A / 4		Låglyftare med åkplatta (lyfthöjd ≤ 0,2m) Motorredskap klass II	A Utbildningstimmar ≥ 16h	Ja	Nej
A / 4		Låglyftare utan åkplatta (lyfthöjd ≤ 0,2m) Motorredskap klass II	A Utbildningstimmar ≥ 16h	Nej	Nej
A / 4		Eldriven låglyftare (lyfthöjd ≤ 0,2 m) Motorredskap klass II	A Utbildningstimmar ≥ 16h	Nej	Nej
B / 1		Motviktstruck Motorredskap klass II	B Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
B / 2		Höglyftande åkstaplare med plats för stående eller sittande förare Motorredskap klass II	B Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
B / 3		Skjutstativtruck Motorredskap klass II	B Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
B / 4		Höglyftande plocktruck (lyfthöjd ≥ 1,2 m) Motorredskap klass II	B Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Ja Se andra krav

B / 5		Smalgångstruck Motorredskap klass II	B Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
B / 6		Fyrvägstruck Motorredskap klass II	B Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
C / 2		Hjullastare med gaffelarmar eller annat lyftaggregat, med liknande funktion för godshantering. Motorredskap klass I–II	C Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
C / 3A		Containertruck Motorredskap klass II	C Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
C / 3B		Timmertruck Motorredskap klass II	C Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
C / 4		Sidolastare Motorredskap klass II	C Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
C / 5		Grensletruck Motorredskap klass II	C Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
C / 7		Teleskoplastare med gaffelarmar eller annat lyftaggregat, med liknande funktion för godshantering. Motorredskap klass I–II	C Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
D / 1		Dragtruck / flaktruck Maximal konstruktiv hastighet 30km/h Motorredskap klass II	D Utbildningstimmar ≥ 16h	Ja	Nej
D / 2		Terminaltraktor Maximal konstruktiv hastighet 40 km/h Traktor A (*)	D Utbildningstimmar ≥ 40h	Ja	Nej
D / 2		Terminaltraktor Får framföras i maximalt 50 km/h Traktor B (*)	D Utbildningstimmar ≥ 40h samt B-körkort	Ja	Ja Kontrollbesiktning

Traktor A kräver lägst traktorkort eller lägst en AM-behörighet med eller utan släp, undantaget inhägnat område. (*) Situation som kräver högre körkortsbehörighet är när traktor är tillkopplad släpvagn (traktortåg) och används för transport av gods i yrkesmässig trafik, där gods transporteras för annans räkning mot betalning och som kräver trafiktillstånd. I dessa fall krävs körkortsbehörighet C eller CE enligt 2 kap 10§ yrkestrafiklagen (2012:210).

Krav för att använda truck?

- Ytterst gäller Arbetsmiljöverkets krav för användning av truckar, det vill säga krav på tillräckliga kunskaper för arbete med trucken och arbetsuppgifterna som ska utföras.
- För att få framföra en truck krävs teoretiska och praktiska kunskaper. Dessa kunskaper ska vara skriftligt dokumenterade. Det krävs även ett körkort från arbetsgivaren. Se även ”Vad gäller kring körkortstillstånd?”
- Den som leder och övervakar arbetet med truckar ska ha tillräcklig kunskap och erfarenhet för att arbetet ska kunna utföras på ett säkert sätt.
- Truck får endast användas i lämpliga miljöer, exempelvis när sikten är tillfredsställande och trucktrafiken ska vara avgränsad från gående. Arbetsförhållandena ska undersökas och riskerna bedömas när truckar ska användas. Se Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av truckar.
- Relevant utbildning som följer den läroplan som utarbetats i samverkan mellan arbetsmarknadens parter och branschorganisationer.
- Fler bestämmelser och krav på utbildning kan förekomma beroende på verksamhet eller kollektivavtal.
- Efter genomförd utbildning är fortbildning viktig för att upprätthålla en säker användning.
- Lastbilsflak och motsvarande ska förankras mot lastkaj innan föraren kör ut på dem och säkerhetsbälte ska användas om det finns.
- Att föraren är 18 år, har lämpliga fysiska och psykiska förutsättningar för arbetet samt gott omdöme och ansvarskänsla.
- I undantagsfall får minderåriga framföra truck från 16 års ålder. Om arbetsgivaren anställer minderårig som truckförare ska särskild riskbedömning göras och en handledare utses. Se Arbetsmiljöverkets föreskrifter gällande minderårigas arbetsmiljö.

Vad menas med konstruktiv hastighet?

- Den konstruktiva hastigheten betyder att fordonen är konstruerade för att inte kunna köra i mer än den tillåtna hastigheten angiven av tillverkaren.

Vad gäller för inhägnat område?

- Om tredje part har tillträde till ytan eller förekommer övrig trafik är det inte inhägnat område, avgränsning med stängsel klassas per automatik ej som inhägnat område.
- Inhägnat område är inte definierat och det förekommer rättsfall när undantagen inte får tillämpas trots inhägnat område.
- Endast en domstol kan avgöra vad som juridiskt bedöms som inhägnat område.
- För yta klassad som inhägnat område finns undantag från krav på körkort / behörighet.
- Område som ej betraktas som inhägnat område klassas som väg.

Vad är ett traktortåg?

- Ett traktortåg är en traktor med ett eller flera tillkopplade släpfordon. Släpfordon är ett fordon som är inrättat för koppling till traktor och är avsett för person- eller godstransporter. Minst C behörighet krävs vid yrkesmässig transport av gods för annans räkning mot betalning enligt 2 kap 10§ yrkestrafiklagen (2012:210). I andra fall räcker AM-behörighet.

Vad är en terminaltraktor?

- Terminaltraktor kallas ofta ”terminaldragtruck” och är ett motordrivet fordon med minst två hjulaxlar som är inrättat huvudsakligen för att dra ett annat fordon eller ett arbetsredskap och som får framföras i maximalt 50 km/h. Terminaltraktorn är särskilt konstruerade att användas för på- och avlastning av påhängsvagnar inom hamn- och terminalområden.

Vad gäller vid färd på väg?

- Att framföra en truck/maskin på väg kräver i regel körkort eller AM-behörighet som lägst för motorredskap av klass II och att fordonet utrustats med särskild skylt för långsamtgående fordon.

Vad gäller kring körkortstillstånd?

- Att arbeta med truckar innebär risker att skada sig vid felaktig hantering. Därför krävs ett skriftligt personligt körkortstillstånd till förare och ska innehålla den trucktyp föraren får framföra och vilka arbetsuppgifter det gäller för.
- Arbetsgivaren är den som bedömer om föraren uppfyller kunskapskraven och den som utfärdar tillståndet och avgör om körkortstillståndet är tidsbegränsat eller inte.
- Om truckföraren är inhyrd ska tillståndet i stället utfärdas av inhyraren.
- Arbetsplatsens samordningsansvarige ska ha rutiner för att kontrollera förarnas tillstånd att framföra rätt truck.
- Om en truck framförs utan tillstånd kan det innebära sanktionsavgifter för arbetsgivaren.

Vad gäller för kontroll, underhåll och besiktning?

- Truckar avsedda för personlyft med lyfthöjd $\geq 1,2\text{m}$ ska besiktigas varje år.
- Truck för godshantering ska kontrolleras och underhållas enligt tillverkarens rekommendationer.
- Arbetsgivaren ansvarar för att det finns rutiner för kontroll och underhåll av truck på arbetsplatsen.
- Truck med kranarm betraktas som en kran och ska besiktas enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift om besiktning av lyftanordningar och vissa andra tekniska anordningar.
- Tillfälliga personlyft med kran eller truck ställer krav på en första besiktning, som ska göras innan användandet av truck för tillfälliga personlyft enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Vad gäller för dragtruck/flaktruck med släp?

- Eftersom dragtruckens huvudsakliga användningsområde är inomhus och dess konstruktiva hastighet inte överstiger 30 km/h krävs inte C-kort för att dra släp efter fordonet.

Hänvisningar

- Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av arbetsutrustning.
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av truckar.
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter om besiktning av lyftanordningar och vissa andra tekniska anordningar.
- Generella trafikregler i Trafikförordningen (1998:1276).
- Körkortslagen (1998:488).
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter gällande minderårigas arbetsmiljö.
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter gällande tillfälliga personlyft med kranar eller truckar.
- TLP10 / Riktlinjer för truckförares kunskaper och färdigheter | Prevent
- Trafikskadelay (1975:1410)
- Yrkestrafiklagen (2012:210)
- www.tya.se | TYA
[Att leda och övervaka truckarbete](#)
[Körtillstånd för truck](#)
- Vägskattelagen 2006:227